

BART MADDENS ziet lange weg naar confederatie bezaaid met 'dramatische momenten'

Er zijn nog meer crisissen nodig

Mochten we vandaag 24 augustus 2007 zijn, dan was de regeringsvorming wellicht al beklonken. Want wat nu al is overeengekomen inzake de staatshervorming zou in 2007 op gejuich zijn onthaald door het kartel CD&V-N-VA. Anders gezegd: de toegevingen die de Franstaligen vandaag bereid zijn te doen komen in niet onbelangrijke mate tegemoet aan de Vlaamse aspiraties van drie jaar geleden. Maar drie jaar is een eeuwigheid in de politiek, en mede als gevolg van de Franstalige onverzettelijkheid van 2007 zijn de geesten in Vlaanderen in sneltreinvaart geëvolueerd. Hopelijk duurt het niet opnieuw drie jaar vooraleer dit besef goed en wel doordringt bij de Franstaligen.

Het Vlaams-nationalisme is vandaag, met bijna de helft van de stemmen, veruit de sterkste politieke stroming in Vlaanderen. De partij die op een spectaculaire manier de verkiezingen won, heeft er nooit een geheim van gemaakt dat ze de entiteit 'België' op lange termijn van de landkaart wil zien verdwijnen. Voor de korte termijn heeft de N-VA aan de Vlaamse kiezer de steun gevraagd én gekregen voor een zeer grondige omvorming van België tot een confederatie. En de partij heeft tijdens de campagne allesbehalve onder stoelen of banken gestoken wat dit in de praktijk betekent: de splitsing van de volledige sociale zekerheid, de afschaffing van de federale verkiezingen en een gezamenlijk beheer van Brussel door Vlamingen en Franstaligen.

Vlaamse resoluties

Als de Franstaligen nu beweren dat de N-VA tijdens de onderhandelingen geen afstand wil doen van het eigen programma, dan hebben ze dat programma blijkbaar niet goed gelezen. Van de gevraagde volledige splitsing van de sociale zekerheid is enkel een splitsing van de kinderbijslagen overgebleven. De N-VA heeft zich kennelijk vrij snel neergelegd bij het Franstalige veto tegen de splitsing van de werkloosheidsuitkeringen en de pensioenen. En alhoewel een aantal brokstukken van het gezondheidsbeleid wordt overgeheveld, blijft de ziekte- en invaliditeitsverzekering grotendeels buiten schot. Dat de N-VA hiermee heeft ingestemd kan moeilijk anders worden geïnterpreteerd dan als een blijf van een uiterst compromisbereide en constructieve ingesteldheid.

Ook inzake Brussel lijkt de N-VA zich vrij snel te hebben geschikt naar de wetten van de Belgische Realpolitiek. Bart De Wever heeft tijdens de campagne

FOTO BELGA

Als de Vlaamse partijen rechtstreeks kunnen meebeslissen over het beleid in Brussel, dan zullen ze allicht ook minder huiverachtig staan tegenover een verdere overfinanciering ervan

voorgesteld om Brussel als volwaardig derde gewest af te schaffen. Verruim van een extremistische eis was dit gewoonweg een herhaling van wat ook in de vijf Vlaamse resoluties van 1999 wordt voorgesteld, en waarmee (op Agalev en het Vlaams Blok na) alle Vlaamse partijen toen hebben ingestemd. Maar ook rond deze nochtans breed gesteunde Vlaamse eis heeft de N-VA blijkbaar geen forcing willen voeren. Het behoud van het institutionele status quo in Brussel zou op zich al een niet onbelangrijke Vlaamse toegeving zijn. Een substantiële versterking van het Brussels Gewest zou echter meer dan één brug te ver zijn voor een partij die juist de afschaffing ervan heeft geëist. Daarom is het de evidentie zelfde dat de N-VA moeilijk kan instemmen met de overheveling van een bij uitstek persoonsgebonden bevoegdheid als de kinderbijslagen naar het Brussels Gewest (of naar de Gemeenschappelijke

Gemeenschapscommissie, wat in wezen op hetzelfde neerkomt). En uiteraard is ook het toekennen van bijkomende belastingsbevoegdheden aan Brussel onmogelijk te verteren voor de Vlaamsgezinden.

Kwadratuur van de cirkel

De kwestie Brussel is symptomatisch voor een meer fundamenteel probleem: de Franstalige onderhandelaars hebben kennelijk een panische angst om de bij eerdere staatshervormingen gebaande paden te verlaten. Ze willen krampachtig vasthouden aan de bestaande institutionele sjablonen, hoe inefficiënt die ook blijken te zijn. De financieringswet wordt tot een taboe verheven, en aan het intussen al veertig jaar oude basismodel van drie gemeenschappen en drie gewesten durft men al helemaal niet te raken. En zo maken de Franstaligen van de staatshervorming een

haast onmogelijke kwadratuur van de cirkel: je kunt binnen de bestaande structuren moeilijk meer (fiscale) autonomie geven aan de deelstaten zonder tegelijkertijd Brussel te versterken. Hoe meer er wordt overgeheveld naar de drie gewesten, hoe verder we ons verwijderen van het door Vlaanderen gewenste co-beheer van Brussel, en hoe meer Brussel dreigt te verworpen tot een vreemde mogendheid op Vlaams grondgebied.

Nochtans zou een meer asymmetrische benadering, met een meer ondergeschikt statuut voor Brussel, de zaken heel wat vergemakkelijken. Dat zou betekenen dat men bepaalde (fiscale) bevoegdheden overdraagt aan het Vlaams en het Waals Gewest, maar federaal houdt voor wat Brussel betreft. Inzake Brussel zou men kunnen kiezen voor een doorgedreven hiërarchisch federalisme, waarbij de federale overheid (dus Vlamingen en Franstaligen samen, inbegrepen de Brusselaars onder hen) bevoegd is voor de basisreglementering en het Brussels Gewest voor de invulling daarvan. Als de Vlaamse partijen op die manier rechtstreeks kunnen meebeslissen over het beleid in de hoofdstad, dan zullen ze allicht ook minder huiverachtig staan tegenover een verdere overfinanciering ervan, of tegenover een nauwere economische samenwerking tussen Brussel en de rand.

Maar aan dit soort van 'revolutionaire' hervormingen zijn we duidelijk nog lang niet toe. Vorige week verklaarden de Franstaligen unisono dat ze onmogelijk verder konden gaan in de toegevingen zonder het bestaande federale samenlevingsmodel te wijzigen. Terwijl het net dat is wat de Vlamingen willen. Er is dus nog een lange weg te gaan. Ongetwijfeld zullen er nog een aantal dramatische crisismomenten nodig zijn, misschien zelfs een gedurfd initiatief van het Vlaams Parlement, vooraleer het zover komt. In afwachting zouden de Vlaamse onderhandelaars zich best niet te veel laten opjagen door al dan niet gekroonde pleitbezorgers van Belgisch staatsmanschap.

● Bart Maddens is politicoloog aan de KU Leuven

● 'De Franstaligen verklaren dat ze onmogelijk verder konden gaan in de toegevingen zonder het bestaande federale samenlevingsmodel te wijzigen. Terwijl het net dat is wat de Vlamingen willen.' Volgens Bart Maddens is de kloof tussen noord en zuid dieper dan we willen geloven.